

ROMONYA

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017

TARTALOMJEGYZÉK

1	Bevezetés	7
2	Romonyáról	9
3	Örökségünk	13
	Meghatározó építészeti értékek, területek	15
	Meghatározó zöldfelületi, táji természeti értékek	17
4	Általános ajánlások	23
	Telepítés	
	Terepalakítás	
	Magasság	
	Tetőforma, Tetőhajlás	
	Homlokzatképzés, anyaghasználat, szín	
	Kerítések, térfalak	
	Sajátos ép., épülettartozékok	
	Közművek	
	Zöldfelületgazdálkodási ajánlások	
	Ajánlások erdőterületekre	
	Ajánlások tájfasításra	
	Ajánlások vízparti sávokra	
	Ajánlások közterületi zöldfelületekre, utcafásításra	
5	Eltérő karakterű településrészek	30
6	Átalakuló, hagyományos karakter	33
	Átalakuló, hagyományos karakter ajánlás	34

Telepítés
Magasság
Tetőhajlás, Tetőforma
Homlokzatképzés, anyaghasználat, szín
Tornácok
Ajtók, Ablakok
Részletképzés
Kerítések, térfalak
Kertek

7 Jó példa 43

8 „Új” beépítésű karakter 45

„Új” beépítésű karakter ajánlás 46

Telepítés
Magasság
Tetőhajlás, Tetőforma
Homlokzatképzés, anyaghasználat, szín
Tornácok, ajtók, ablakok
Kerítések
Részletek
Kertek

9 Kiskertek 57

Kiskerti ajánlás 58

Telepítés
Magasság
Tetőhajlás, Tetőforma
Homlokzatképzés, anyaghasználat, szín
Kerítések

	Kertek	
10	Beépítésre nem szánt terület karakter	65
	Beépítésre nem szánt területi ajánlás	65
	Telepítés	
	Magasság	
	Tetőhajlás, Tetőforma	
	Homlokzatképzés, anyaghasználat, szín	
	Kerítések, térfalak	
11	Utcák, parkok, közterek	70
	Közterületek településképi útmutatója	
12	Reklámfelületek, hirdetőtáblák	78
	Impresszum	80

BEVEZETÉS

Minden hely, település rendelkezik egy sajátos jelleggel, hely szellemével (genius loci) amit az ott élőknek és a látogatóknak is ki is tud fejezni. Ezek a házak arculata, az örökségi értékeink, a szobrok, emlékhelyek által elmondott egyedi történetek. Martin Heidegger, német filozófus szerint egy épület, lakóközösség elhelyezkedése nem csak véletlen pont a földrajzi fókuszban, hanem kifejezi a hely szellemét, érzékiségét. Az épületeink felidéznek a hely szellemének a képét, és ezáltal olyan jelentőséggel bíró helyeket teremtenek, amelyek segítik az emberek megtelepedését, a közösség bővülését és tovább élését.

Ez a településképi arculati kézikönyv azért készült, hogy Romonya település helyi szellemét, értékeit a jövő generációi is megtapasztalhassák. Olyan ajánlásokat fogalmaz meg, melyek nem jogszabályok ugyan, ám betartásuk javasolt, hogy a településre jellemző sajátos kis világ továbbra is fennmaradhasson. Néhány jó példán keresztül szemléltetünk olyan épületeket, amelyek tökéletesen megformálják azt, hogy mit is jelent Romonya, milyen építészeti megoldásokra kell törekednünk egy új ház építésénél, hogy ne törjük meg a történelem, a földrajz és a lakónépesség által hosszú időken át kialakított harmóniát.

ROMONYÁRÓL

Romonya község Baranya-megye középső részén, a baranyai-dombság földrajzi tájegységében található, a megyeszékhelytől – Péctől – mintegy 5 km-re.

A település legrégebbi emlékei egy római telepre utalnak, melynek leglényegesebb eleme egy templom az ún. Nagyliknál. Erre avar-kori leletek kerültek elő, ami azt bizonyítja, hogy a terület folyamatosan lakott volt a VI-IX. században.

Romonyán két temetőt is találtak ebből az időből, egymástól mindössze 200-300 m-re. A települést írásos formában 1542-ben említik először. Nevének eredete vitatott, de feltehetően az itt élő szerb-horvát népességnek köszönhető (Rumenja vrata=Rumen kapuja).

Romonya a török hódoltság alatt is feltehetően lakott magyar település volt. A magyarok mellé A XIX. században németeket telepítettek, mely 1890-re arányuk 23%-ra emelkedett, ellenben 1930-ra számuk jelentősen megfogyatkozott. Ekkorra a feljegyzett 451 főnyi lakosság teljes egészében magyar anyanyelvűnek vallotta magát.

A községhez tartozik az egykori Bekefa, amely Bekefalva néven ismert középkori magyar falu volt. Népessége a török hódoltság idején teljesen kicserélődött. A hódoltság végén délszlávok és magyarok lakták. 1720 és 1730 között a kistelepülés ismét elnéptelenedett és azóta sem népesült be újra.

Romonya kápolnáját 1871-ben a Rózsafüzér Királynője tiszteletére szentelték fel. A település lakossága nagyobbrészt mai is római katolikus vallású, de mivel saját plébániával nem rendelkeznek a bogádi plébános jár ki Romonyára.

A település Baranya-megye aprófalvas településszerkezetének szerves része. Besorolás ellenére nem tartozik a hátrányos helyzetű községek közé, melyet Pécs közelségének, a település vezetés erőfeszítéseinek, a lakosság pozitív hozzáállásának egyaránt köszönhető.

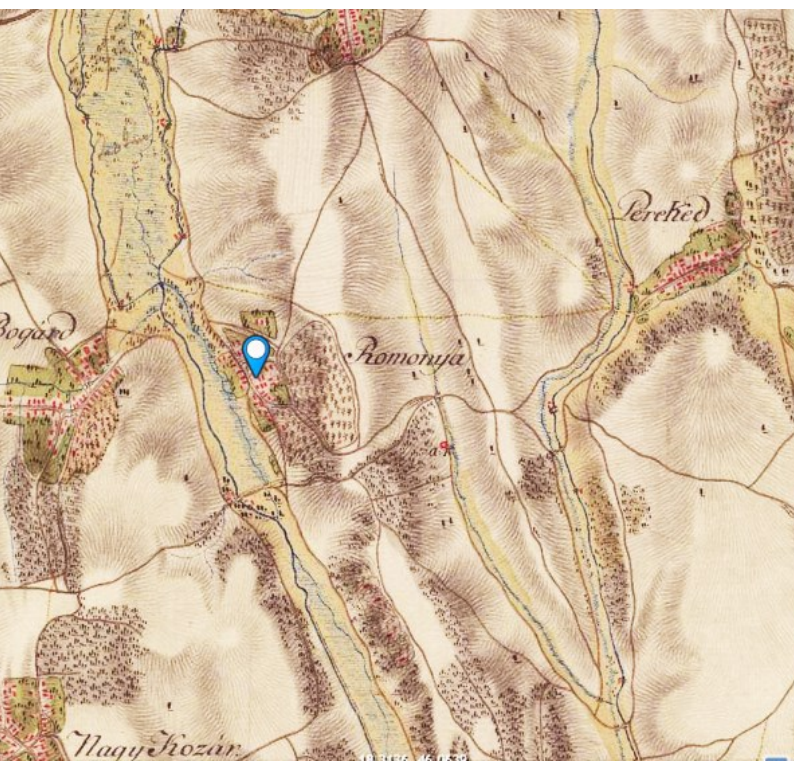

A Közel É-D-i fekvésű völgyek és dombvonulatok alkotják azt a földrajzi-táji környezetet, ahol a falu elhelyezkedik. A jellegzetes völgyi település, főutcája – Pécsváradi és Petőfi utcák – Berkesdre vezető országút mentén épült ki, amely a falu központjában a kápolna előtt teresedik ki.

A területhasználatra jellemző, hogy a völgyfenéken, a kertek alján található a vízfolyások, míg az utcák és az azokat követő beépítések a domboldalakon helyezkednek el.

A Béke utca képét a beépítés térbelisége teszi egyedivé és változatossá. Az utcák egyik oldalát a lejtő felőli alacsony házsorok képe, míg a domb felőli oldalát a magas lábazatú, főként tornyosuló házsorok képe jellemzi.

A település morfológiai szempontból remek példája a dombvidékre jellemző halmazszerű beépítésnek. A keleti dombra felkúszó szabálytalan utca és telekrendszer már az 1700-as évek közepére kialakult.

ÖRÖKSÉGÜNK

Az építészeti örökségvédelem sokkal többet jelent annál, mint hogy megőrizzük a téglákat és a habarcsot. Összeköt bennünket őseink történelmével, odaköt minket egy földrajzi helyhez és keretet ad mindennapi életünknek. Ehhez azonban az is szükséges, hogy életet adjunk az épületeknek.

MEGHATÁROZÓ ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKEK, TERÜLETEK (HV, M)

Romonya országos védettségű örökséggel nem, de számos helyi védettségű, egykor népszerű mezőgazdálkodásra utaló agrár-ipari építménnyel módosabb gazdasági és lakóépülettel büszkélkedhet. rendelkezik. Teljeskörű felsorolásuk és megismertetésük nem feladata e kézikönyvnek, de azokat melyek jelentős hatással vannak a település arculatára, e fejezetben ismertetjük.

Ezek közé tartozik mindenekelőtt a római katolikus kápolna, néhány jellegzetes lakóház, és szépen megmaradt istálló valamint terménytároló épület.

Római katolikus templom

Az 1871-ben épült "Rózsafüzér királynője" tiszteletére szentelt kápolna – egyszerű megjelenése ellenére is - a település központi teresedésének meghatározó eleme

Lakó- és gazdasági épületek

Az egykor mezőgazdálkodással, állattartással foglalkozó település épületei között még számos hagyományos gazdasági – téglakeretes istálló, emeletes szép részletképzésű kukoricagoré – illetve téglapilléres tornácos lakóépület megtalálható.

Az épületek modern átalakításával egyre gyorsabban tűnnek el építészeti értékeink. Ahhoz hogy megmenthessünk közülük néhányat a jövő számára, hogy jó példaként, mintaként szolgálhasson az elkövetkező épület felújításokhoz sürgősen lépni kell. A jövőben ezen épületek értékmegőrzésére az önkormányzatnak és a lakosoknak is figyelmet kell fordítania, és pályázatok segítségével, önkormányzati támogatással segíteni az építészeti hagyományok fennmaradását.

MEGHATÁROZÓ ZÖLDFELÜLETI, TÁJI TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

Romonya környezete magán viseli az egész Dél-Baranyai dombság kistájra jellemző változatos felszíni formákat, a zömében É-D irányú völgyekkel szabdaltságot dombvidéki jelleggel. Tájszerkezetét tekintve a külterületre az ÉNy-DK irányú sávosság jellemző, a különböző területfelhasználási egységek egymás mellett sávokban vannak jelen, ami sajátos képet ad. A nagyobb lejtőszögű területeken a talaj elmosódásra, erózióra hajlamos. A közigazgatási terület nyugati határán folyó Vasas-Belvárdi vízfolyás fontos vízgyűjtő és ökológiai szerepet tölt be. A zömében barna erdőtalajokon a szántóföldi és a kiskertes mezőgazdasági művelés egyaránt jellemző. A szőlő és gyümölcsstermesztésnek évszázados hagyományai vannak a belterületről keletre eső területeken. Tájéktörténeti és tájszerkezeti jelentősége miatt megőrzése javasolt. A külterület keleti sávjában már a szántóföldi művelés dominál, amely szintén évszázados hagyományokra nyúlik vissza. A szántók közötti tájfasítás, mezsgyék hiányoznak. Mindemellett a kialakult mezőgazdasági kultúrtájban a vízfolyás menti eredeti vegetáció maradványai is a mai napig jelentős ökológiai értékét képviselik. A változatos felszínnek és a vízfolyásnak köszönhetően Romonya külterülete változatos, ami ökológiai és esztétikai szempontból is fontos.

Országos és helyi jelentőségű természetvédelmi terület, valamint Natura2000 terület nem található Romonyán.

Védett természeti érték a településen a nemzeti ökológiai hálózat részeként magterületként nyilvántartott területrész, a külterület nyugati határán húzódó Vasas-Belvárdi vízfolyás sávja, valamint ökológiai folyóként nyilvántartott területrész, az Ellendi-patak és az 5609 számú közlekedési út közötti védelmi célú erdősáv.

A Vasas-Belvárdi vízfolyás sávja a mellette húzódó erdőterületekkel látványértékek szempontjából is igen nagy jelentőségű. Ez a terület tájképvédelmi szempontból fontos és megőrzendő.

A belterület zöldfelülete az utcákat kísérő zöldsávból és a magánkertek zöldfelületeiből áll. Kis közpark jellegű terület a templom mellett tudott kialakulni. A belterület felszíne a külterülethez hasonlóan igen változatos, a szintkülönbségnek köszönhetően több helyen találunk gepes vagy növényvel beültetett részüket. A szépen karbantartott vízelvezető árok szintén a zöldterület egyik meghatározó vonalas létesítménye.

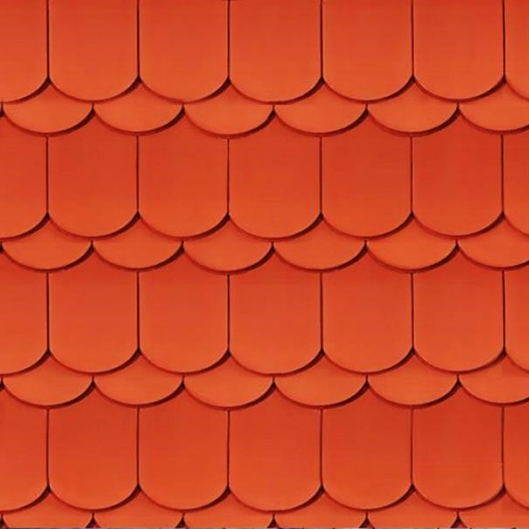
A magánkertek utcafronti szakaszára a változatos díszkert jelleg jellemző. A régi településrészen ezt egészíti ki a hátsókertek megjelenő mezőgazdasági jelleg, ahol előtérbe kerülnek a gyümölcsfák és más kiskertbe való haszonnövények. A belterület peremén elhelyezkedő kertek a környező gyümölcsösökkel, szántókkal közvetlen kapcsolatban állnak, ezáltal biztosítva ökológiai összeköttetést a külterületi és belterületi zöldfelületek között.

ÁLTALÁNOS AJÁNLÁSOK

Beépített területekre vonatkozó ajánlások

A településkép egységét a hasonló karakterű épületek adják, ezért az épületek formálásakor az anyaghasználatban, a homlokzatképzésben, a színezésben az illeszkedés az elvárás, amely nem zárja ki a jelen korszerű építészeti törekvéseket sem.

Ez a település kialakult építészeti karaktere az melyhez minden esetben igazodni szükséges, hogy megmaradjon a község történeti településszerkezetének hangulata és emberi léptéke. Modern építészeti megoldások esetén is reagálni kell a kialakult épített környezetre, megőrizve a kialakult nyugodt faluképet.

Romonya építészeti karaktere

- földszintes, egyszerű tömegű épületek
- nyugodt, sima nyeregtető
- oromfalas vagy csonkakontyolt épületek
- téglapilléres tornác
- tengelyes ablakszempár
- dísztelen vakolt falfelületek
- oldalhatáron álló beépítés

Ma is követendő jellegzetességek

- tiszta, egyszerű, nyugodt formák
- jó arányok, egyensúly
- egyszerű, természetes anyagok
- oldalhatáron álló beépítés

Elkerülendő, idegen motívumok

- túldíszítettség
- összetett formák

- tagolt tömeg
- harsány színek
- „mű” anyagok

Sajátos épületek, épülettartozékokra vonatkozó ajánlások

A rendeltetéssel összefüggő hirdető-berendezések elhelyezése és kialakítása, az épület gépészeti és egyéb berendezései, tartozékai elhelyezésére vonatkozó megoldások az utcaképet- nem zavaró módon kell hogy történjenek..

Síktáblás napelem, napkollektor az építészeti környezethez illeszkedve magas tetős épületen az épület ferde tetősíkjában, azzal megegyező dőlésszögben, lapos tetős épületen elsősorban az épület attikájának takarásában, vagy az épület formálásába építészetileg beillesztve javasolt elkészíteni úgy, hogy az funkcionalitásának megtartása mellett a lehető legkevésbé zavaró hatású az utca, település és tájképre.

Közművek elhelyezésére vonatkozó ajánlások

Az infrastruktúra hálózat elemeinek és műtárgyainak elhelyezésére, bekötések kialakítására külön hangsúly kell fordítani. Kialakításuk során az utcaképet legkevésbé zavaró megoldásra kell törekedni.

Közművek, légvezetékek, földkábelek elhelyezésénél meghatározó szempont kell legyen a településkép és a fászfű növényállomány védelme.

Törekedni kell a közművezetékek föld alatti vezetésére. Ahol ez nem megoldható, a vezetékeknek optikailag követni kell az utca vonalát.

Törekedni kell az oszlopok zöltsávban való elhelyezésére, a fásítás (beleértve a gyökérzetet és a koronát is) zavarása nélkül, ritmikus kiosztással. A közműlégvezetékek egymással és a közúttal való keresztezését minimalizálni szükséges.

A közművek közterületi felszíni műtárgyai (betonházas transzformátorok, kapcsolószekrények, stb.) az utcán belül lehetőség szerint azonos megjelenésűek legyenek, néhány típus alkalmazásával. A műtárgyak azon oldalai, melyek nem akadályozzák azok hozzáférhetőségét, kezelhetőségét, valamint a közlekedést, lehetőség szerint oldalról növényzettel legyenek takarva.

Az épületek külső csapadékvíz lefolyói lehetőség szerint föld alatt legyenek elvezetve, ahol befogadóként rendelkezésre áll közterületi csapadékvíz elvezető csatorna, illetve szikkasztó árok.

Általános zöldfelületi ajánlások

Ha szeretnénk, hogy kertünk önmagában is életképes legyen, illeszkedjen környezetébe, akkor néhány tényezőt nem hagyhatunk figyelmen kívül. Ilyenek a talaj, az éghajlat és a kert kitettsége. Ezen változóknak általában az őshonos fajok felelnek meg elsősorban, melyek a tájhoz való természetes kapcsolatuk okán illeszkednek Romonya zöldfelületei, kertjei közé. Az őshonos fajokon felül, a helyi sajátosságoknak megfelelően további illeszkedő fajok is javasolhatók.

Telepítésre ajánlott fa és cserje fajok:

Lomblevelű fák közül javasolható a hárs (*Tilia* sp.), juhar (*Acer* sp.) gyertyán (*Carpinus betulus*), nyír (*Betula pendula*), csertölgy (*Quercus cerris*), kőris (*Fraxinus ornus*)

Cserjefajok közül a következők ajánlhatók telepítésre: trombitafolyondár (*Campsis radicans*), mályvacserje (*Hibiscus siriacus*), cserjés pimpó (*Potentilla fruticosa*), japán gyöngyvessző (*Spiraea japonica*), kékszakáll (*Caryopteris incana*), (Ligustrum ovalifolium), hóbogyó (*Symphoricarpos albus*), piros levelű törpe borbolya (*Berberis thunbergii atropurpurea* „Nana”, pompás gyöngyvessző (*Spiraea bumalda*), levendula (*Lavandula angustifolia*) valamint a kerti pálmaliliom (*Yucca filamentosa*), és a törpe őszirózsa (*Aster dumosus*).

Kerti építmények befuttatására alkalmas növényfajok: vadszőlő (*Parthenocissus tricuspidata*), borostyán (*Hedera helix*), lila akác (*Wisteria sinensis*), iszalag (*Clematis* sp.). lonc- fajok.

Nem javasolt növények:

Nem javasolható telepítésre: fehér akác: (*Robinia pseudoacacia*), amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) bálványfa (*Ailanthus altissima*), gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) ezüstfa (*Eleagnus angustifolia*), bodza (*Sambucus nigra*). Invazív növények telepítése nem javasolt (A 346/2008. (XII.30) Korm rendelet tartalmazza az invazív növények teljes listáját)

Zöldfelületgazdálkodási ajánlások

- új mezőgazdasági létesítmények telepítésére tájbaillesztésre vonatkozó zöldfelületi előírások kidolgozása

- a közterületek és közlekedési területek fejlesztése esetén célszerű komplex, mindenre, így a zöldterületre is kiterjedő tervezés lebonyolítása a legkedvezőbb településkép elérése céljából (pl.: részsűk bevonása a tervezési területekbe, az Alkotmány utca 55-57. és bolt előtti tér komplex tervezése-központi jelleg kialakítása)
- bármely zöldfelületi, vagy azzal szorosan összefüggő pl. gyalogos és kerékpárút fejlesztésnél a meglévő zöldfelületi kapcsolódásokat figyelembe kell venni, rendszerszerű tervezés javasolt
- a természetvédelmi oltalom alatt álló területeken a védett értékek megőrzése céljából a Duna-Dráva Nemzeti Parkkal való együttműködés, az általuk javasolt kezelési, hasznosítási módok betartása

Ajánlások erdőterületekre:

- ökológiai cél a meglévő erdőterületek tájidegen fajainak, részleteinek őshonos növényzettel való fokozatos átalakítása, az akác (*Robinia pseudoacacia*) visszaszorítása

Ajánlások tájfasításra:

- a változatos tájkép és a kedvezőbb ökológiai körülmények biztosítása érdekében javasolt az összefüggő szántók esetében mezővédő erdősávok, tájfasítás telepítése, mezsgyék visszaállítása mezőgazdasági utak mentén, művelési táblák határain
- a kisebb erdőfoltokat és gyepfoltokat javasolt fásítással összekötni
- a völgylejtőre merőlegesen telepített fasorok kedvezőek a szél- és talajerózió hatásának csillapítása szempontjából
- javasolt cserjefajok: galagonya, kökény, csíkos kecskerágó, veresgyűrű som, húsos som
- javasolt fafajok: gyertyán, tölgy, éger, vadkörte

Ajánlások vízparti sávokra:

- ezeken a területeken az ökológiai szempontok kerüljenek előtérbe a védett értékek megóvása céljából

- cél a természetes növényzet megóvása, telepítése, az ökológiai folyosók szerepének további erősítése
- mérnökbiológiai módszerek alkalmazása

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

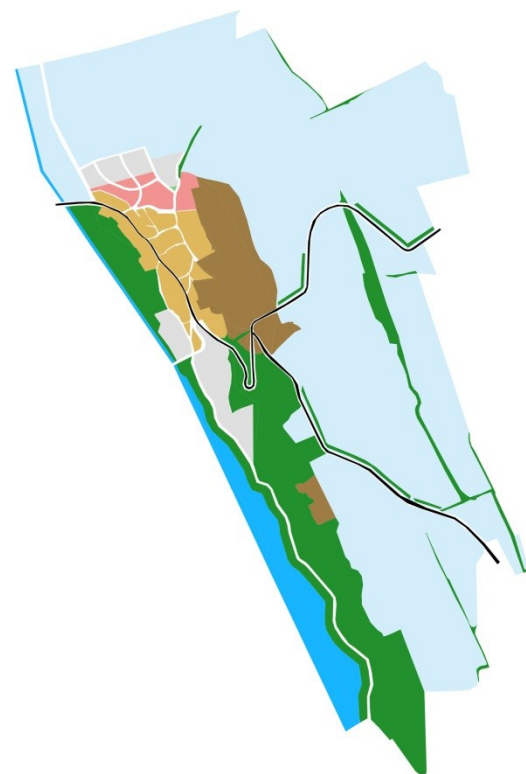
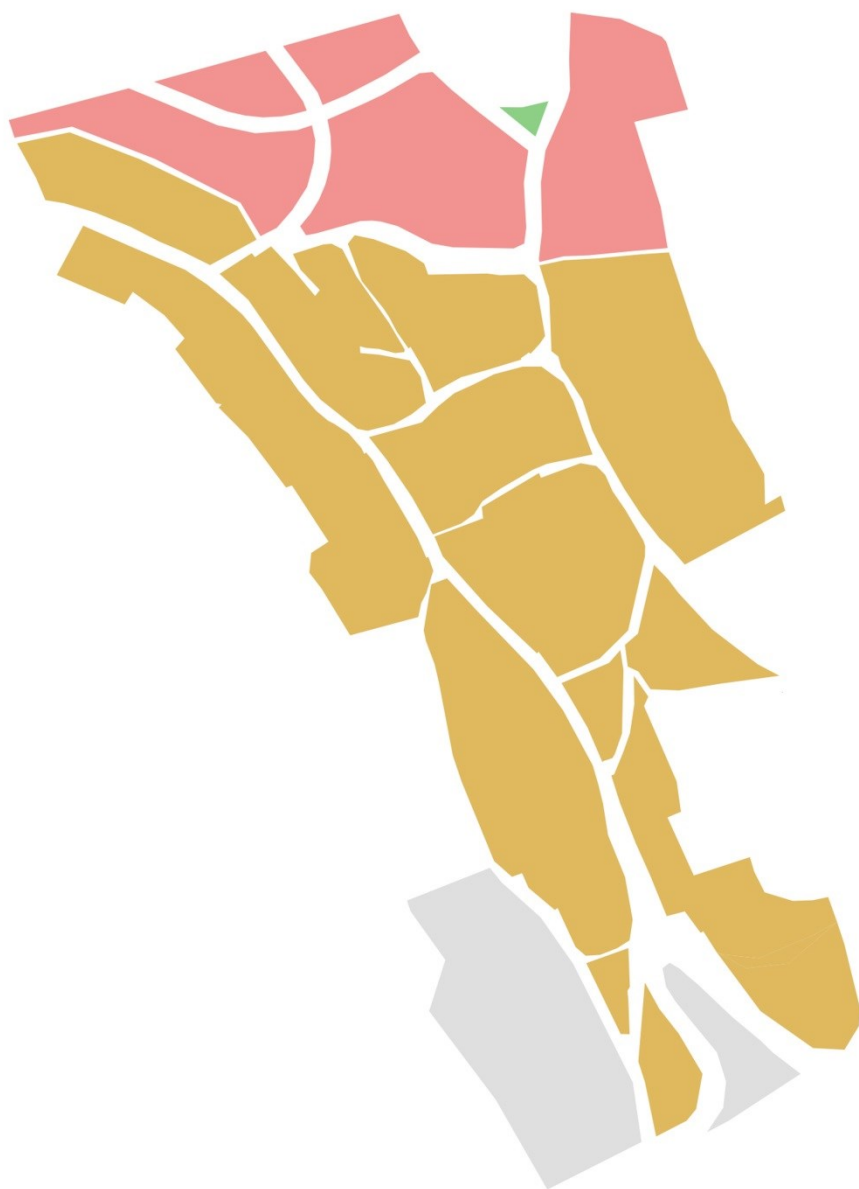
Mint a legtöbb magyar faluban, úgy Romonyán sem lehet tisztán egyféle képi megjelenést mutató településrészeket lehatárolni. Az elmúlt száz esztendő alatt a fejlődés, az építkezések a társadalmi-gazdasági különbségek szerint egyre többszínűek lettek, s elhelyezkedésük vegyessé tette az korábban egyértelmű sajátosságokkal kialakult településrészeket

A mai területhasználatot tudomásul véve, a történelmi ismereteket, a múlt még látható jeleit felhasználva osztottuk fel a falu területét olyan részekre, melyekben felfedezhető és erősíthető több-kevesebb egységes településkép.

Romonya település karakterére a sokszínűség jellemző: az összekötőút menti fésűs beépítésű parasztházak, a domboldalra felkúszó halmazos zsellértelkek mellett megtalálhatjuk az utóbbi 50 évben beépített tervezett parcellákat.

JELKULCS:

- ÁTALAKULÓ, HAGYOMÁNYOS KARAKTER
- "ÚJ" BEÉPÍTÉSŰ KARAKTER
- BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT KARAKTER
- KERTES MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET
- MEGHATÁROZÓ TELEPÜLÉSI ZÖLDFELÜLET
- ERDŐTERÜLET
- MEZŐGAZDASÁGI KARAKTER
- ÁROK, PATAK, VÍZFELÜLET

ÁTALAKULÓ, HAGYOMÁNYOS KARAKTER

E karakterre az oldalhatáron álló fésűs illetve a többnyire szintén oldalhatáron-, részben szabadonálló, sátortetős házak a jellemzők. A 1970-es, 80-as évektől sajnos épültek a területen az itteni életformától idegen, többszintes, loggiás vagy erkélyes, a környezetbe nem illő lakóépületek is.

A karakter épületeinél a cseréppel fedett tetőfelületek dominálnak, oromfalak többnyire csak a fésűfogas beépítésű, az utcára merőleges gerincű házaknál jelentkeznek.

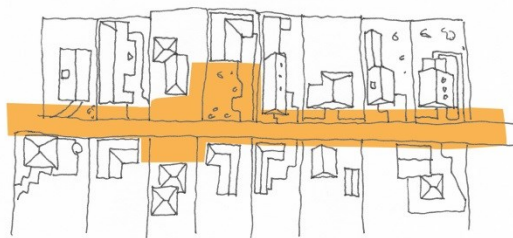

ÁTALAKULÓ, HAGYOMÁNYOS KARAKTER AJÁNLÁS

Telepítés

A településrészen az épületek előkert nélkül, illetve kis előkerttel az oldalhatáron állnak az épület mögé sorolt gazdasági illetve tároló épülettel.

A karakterben nem javasolt a szabadon álló (telek közepén elhelyezett) illetve a telken nagymértékben hátrahúzott beépítés illetve az utcára nyíló gazdasági vagy tároló épület. Keresztbeforduló épületszárnyat csak kellően széles telek esetében érdemes alkalmazni.

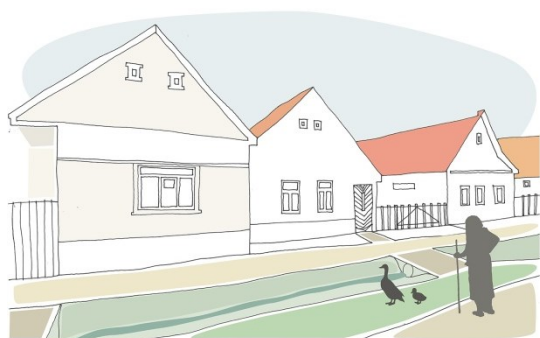

Magasság

A meglévő épületek közé épülő új házak magasság választása során igazodjunk a kialakult környezethez – szomszédos épületekhez.

Nem javasolt a többszintes illetve túl magas házak elhelyezése.

Tetőhajlás, Tetőforma

A Karakterben a tetőformák – tetőgerinc vonala – utcaszakaszonként is igen változatos, ellenben a tetőhajlás tekintetében az országos normák szerinti 35-45 fok a jellemző.

Új építés esetén a legalább az utcaszakaszra jellemző, hasonló tömegű és egyszerű tetőformájú épületben gondolkodjunk.

A túl meredek („alpesi”) illetve túl alacsony („mediterrán”) hajlásszög, vagy a tördelt, bonyolult tetőforma idegenül hat és megbontja a falu utcaképét, ezért kerülendő.

Homlokzatképzés, anyaghasználat, szín

Az épületek tömegformálása során a hagyományos arányok megtartására kell törekedni, de legalább az utcai homlokzatot alakítsuk úgy, hogy illeszkedjen az utcára, utcaszakaszra jellemző formavilághoz.

A településrészt téглаépítésű, vakolt homlokzatú, cserépfedéssel, kő lábazattal készült lakóházak jellemzik.

Anyaghasználat során továbbra is javasolt a téгла, terméskő alkalmazása, a kerámia cserép fedés valamint a homlokzat sima vakolt felületű kialakítása. Általánosságban a kapart, dörzsölt, szórt felületképzések idegenek a településrész hagyományaitól, alkalmazása kerülendő, vagy csak egyes felületek hangsúlyozásra vegyesen használjuk a homlokzaton.

A karakter épületeinek színvilága változatos, mégis harmonikus egységet képez, ezért nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat a homlokzatok tekintetében sem. Javasolt a fehér illetve a természetes föld színek, világosabb árnyalatainak használata.

A karakterben a klasszikus hód farkú vagy egyenes vágású cserepek ajánlottak, melyek számos rajzolatban helyezhetők el a tetőn.

Nem ajánlott a túl határozott karakterű, nagyhullámú, nagyméretű cserepek alkalmazása.

Tornácok

A tornác – az épülethomlokzathoz csatakozó fedett folyosó – egykoron a kert, a gazdaság felé való nyitottságot, a belső helyiségek közötti közlekedést és az időjárás elleni védelmet egyaránt biztosította.

Romonya hagyományos településrészén még fellelhetők az íves záródású a falazott oszlopos, mellvédfalas oldaltornácok, ami követendő példaként is szolgálhat és a mai épületek esetében is – azok közvetlen másolásának kerülésével – alkalmazhatók.

Ajtók, Ablakok

A Karaktert egykor a 2 illetve 2+1 ablakos, szimmetrikus, kiegyensúlyozott utcai homlokzatú parasztházak, túlnyúló ereszes illetve kifutó tornácos kialakítása jellemezte. Az épületek hagyományos nyílásrendjét sok épületen megváltoztatták, nyílászáróit kicserélték.

Az új építésnél, felújításnál törekedjünk a megfelelő homlokzati nyílásarányok kialakítására!

Nyílászárók esetében is javasolt a természetes, szépen öregedő anyagok használata, hiszen míg a természetes anyagok felújíthatók, átfesthetők, addig a műanyag idővel nem javítható.

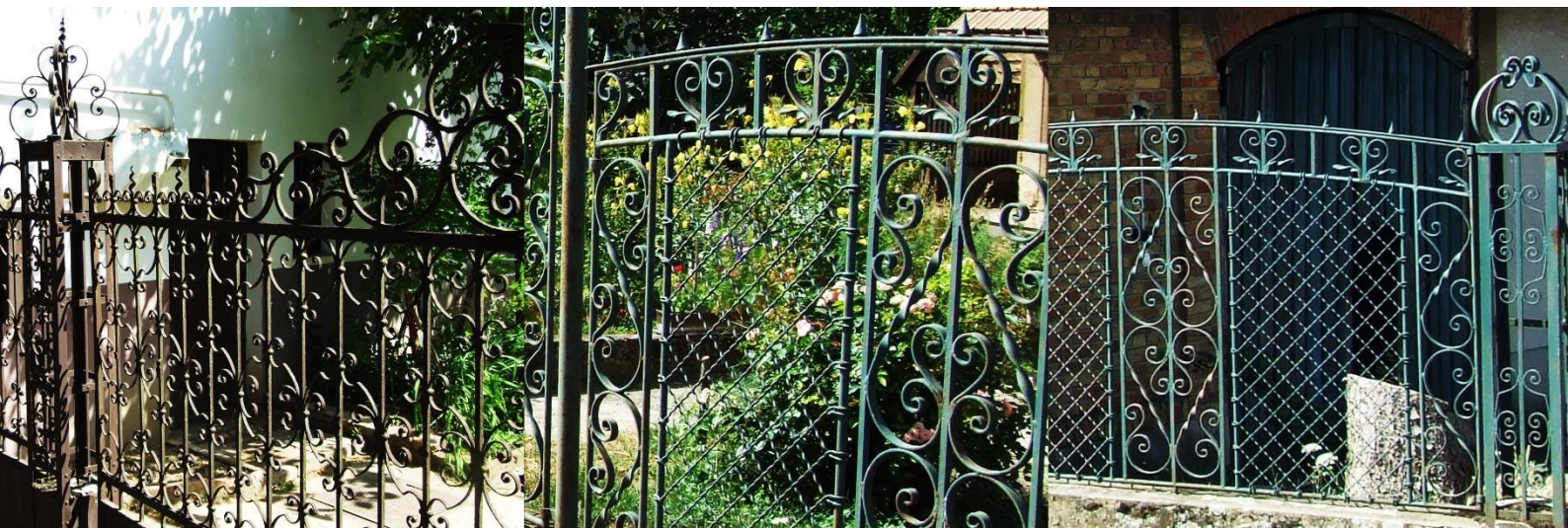
A nyílásokkeretek esetében is a rikítók helyett javasolt a természetes, föld színek használata.

Kerítések, térfalak

A hagyományos beépítésű karaktert a 30-40 cm-es lábazattal vagy anélkül kialakított 150 cm maximális magasságú áttört fa- illetve fémkerítés jellemzi, mely alkalmazása továbbra is javasolt.

Az utcai kerítésnél érdemes a környezet szép példáit megfigyelni, azok nyomán mai módszerekkel, friss hangulatú, de illeszkedő kerítést alakítani. A teljesen tömör, átláthatatlan utcai kerítés kerülendő és csak kivételes megoldásként alkalmazandó.

A kerítések színezésével, alkalmazkodjunk az épületszínekhez, - például: a faelemes kerítés színezése harmonizálhat a homlokzati faszerkezetek színével, - ezzel megteremtve az építmények közötti egységet.

Kertek

A magánkertek esetében az utcafronti növényültetésekben nagyobb szerep jut a dísznövényeknek. Kedvezően befolyásolja az utcaképet a néhány helyen megjelenő kerítésfronti sövény, az előkerti díszkertek és változatosabb díszfák megjelenése kerten belül is. Ez a tendencia megőrzendő, további változatos előkerti növényültetéssel fokozható.

Kerülendőek a 2-3 méter magas átláthatatlan falat képező örökzöld ültetések, helyettük alacsonyabb lombhullató térhatárolók kedvezőbbek.

A meglévő fás növényállomány megőrzendő mind a közterületeken, mind a magánkertekben. Az előkertek a település arculata szempontjából különösen fontosak, hiszen az utcakép formálásában is szerepük van.

Az előkertekbe maximum 1 méter magasságú növényzet ültetése javasolt. A kertek végeiben álló gazdasági épületek és ezzel együtt a gazdasági funkció lehatárolása növényfuttatással vagy keskeny sövények telepítésével kedvező megoldást nyújt.

JÓ PÉLDA

A karakterben a kápolnát körülölelő településrészen épült a hagyományos falusi beépítés hangulatát idéző, emberi léptékű, a környezetéhez illeszkedő új építésű lakóház is. Ez az épület a tetőforma, a tetőhajlásszög, a színezés, a tornác, az ajtó, az ablakok, a homlokzatképzés, az anyaghasználat, de még a részletek tekintetében is egyaránt szép példát mutat a hagyományos karakterben építeni szándékozóknek arra, hogy milyen megjelenésű épületet építsenek.

„ÚJ” BEÉPÍTÉSŰ KARAKTER

A település idővel északi irányba terjeszkedett. A település legújabb része a „gyümölcs” utcák, ahol az épült házak legtöbbje tetőteres beépítésű, 10 éve épített otthonok. Az településrész beépítettsége részleges, még számos építési telek várja az ideköltözőket.

„ÚJ” BEÉPÍTÉSŰ KARAKTER AJÁNLÁS

Telepítés

A településrészen a főépületek jellemzően 3-5 m-es előkerttel, oldalhatáron álló illetve szabadonálló módon kerültek kialakításra.

A lakóházak telepítése, elhelyezése az utcával párhuzamos, illetve merőleges rendszerben ajánlott.

Nem fogadható el az épületnek az utca vonalától elforgatott rendszerű telepítése.

Több gyermekes családnak szükséges nagyobb méretű ház is legyen a falu arculatának megfelelően, a telek utcafronti határával párhuzamosan és az utcához közelebb telepítve. Ilyen elhelyezésnél marad a telek hátsó felében egy védett kertrész a család intim összeföveteleinek, szabadidejének eltöltésére, esetleg konyhakert művelésére, háziállat tartására.

Terepalakítás

A karakter területei enyhébb vagy erősebb mértékben lejtősek, Ezért a területeken számítani kell a terep rendezésére, alakítására.

Az épület részben terepszint alá süllyesztése nem ajánlatos, hiszen az épület egyik oldalán kialakuló mélyedésben a csapadék összegyűlik, áztatja a házat, a kert nehezen használható. Hátrányos a ház erőteljes kiemelése is a terepszintből, hisz a környezetéből jelentősen kiemelkedő építmény zavarja a szomszédokat és feltűnésével rontja a településképet.

Az elengedhetetlen tereprendezésnél jó megoldás, ha a ház körüli terep egy része bevágással, a másik fele feltöltéssel kerül kialakításra. A legjobb megoldás ha épületünket illesztjük a terep adottságaihoz, azaz alacsonyabban fekvő részén pince, tároló helység kerül kialakításra.

Magasság

A karakterben a főépületek magassága közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új háznak a szomszédos épületek magasságának figyelembevételével javasolt elkészülnie.

Nem javasolt a többszintes illetve a környezetétől jelentősen eltérő magasságú házak elhelyezése.

Tetőhajlás, Tetőforma

Az épületek kialakítása, megjelenése – ahol a közvetlen környezet adottságaiból más nem következik – magastetővel javasolt úgy, hogy a tető gerincvonala a kialakult beépítéshez igazodjon. A közvetlen környezetben – utcában – kialakult tetőhajlásszög alkalmazása továbbra is követendő.

Új házak tervezésénél ajánlatos a szomszédok érdekeit is figyelembe venni. Az egyszerű tetőformájú épületek közé ne épüljön többszörösen tördelt formájú tető, s amennyiben már több tördelt tetőformájú ház uralja az utcaképet, úgy oda ne egyszerű nyeregtetős épület kerüljön.

Homlokzatképzés, anyaghasználat, szín

Az épületek tömegformálása során a kialakult arányok megtartására kell törekedni, de legalább közterületről érzékelhető tömegnek illeszkednie kell a környezetéhez.

Az új házaknál a változatos anyaghasználat és színezés a jellemző. de ügyeljünk arra, hogy a feltűnő színű festéket, burkolóanyagot az épület homlokzatára, fémlemezt vagy műanyagot a tetőfedésre ezen a településrészen se használjunk.

A településképet nem rontja a színvilág változatossága, de fontos, hogy a különböző árnyalatok a meleg színek skálájában maradjanak, amelyek közül I is a pasztell változatok használatát szorgalmazzuk.

A természetes anyagból (kő, fa, cserép) készülő építmények felülete akkor a legszebb, ha megtartja természetes színét, s csupán tartósságát növelő szintelen kezelést kap.

BEKE UTCA
64/c

Tornácok, Ajtók, ablakok

A zsalúzia- vagy a redőnyszekrény rejtett kialakítású megoldása javasolt, mert az a homlokzat egységét nem bontja meg.

A falusi karakter oszlopos tornácai szép, követendő példák lehetnek. Új épületeinken a szélesített, vagy terasz fedésként használt ilyen külső tér az épület legkellemesebb helyét, helyeit alkothatják.

Új épület építésénél - annak oldalán vagy mögötte - törekedjünk a fedett terasz kialakítására, amely így kapcsolatot teremt az épített és a természetes környezet között.

Kerítések

A kerítés egyszerre teremt kapcsolatot a közterülettel, ugyanakkor elválasztja azt az ingatlantól.

A téglaoszlopok közötti fémpálcás illetve lécburkolatos zárású kerítésmezők a legjellemzőbbek. Ez a megoldás szép, egységes utcaképet eredményez, és eleget tesz az átláthatóság elvárt követelményeinek is.

A tömör, vakolt téгла vagy betonkerítés nem tartozik a településképileg ajánlott építmények közé.

A kerítés kialakításánál az épület anyaghasználatát, színezését vegyük figyelembe.

Részletek

Egy épület hangulatát, összképét a részletek határozzák meg. Ha ezek a részletek nincsenek összhangban, akkor az egész épület harmóniája veszik el. A kis építészeti elemeknek, díszítéseknek a szerepe ugyanolyan fontos, mint például a tömegnek vagy tetőkialakításnak, mert egy túl díszített, a környezetéhez képest túlrészletezett épület ugyanúgy összkép romboló hatású lehet.

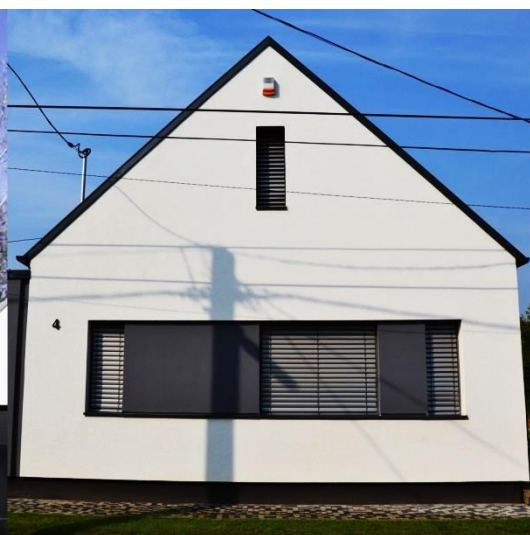
Fontos a stílusbeli és a hely szelleméhez igazodó részletképzések alkalmazása.

Kertek

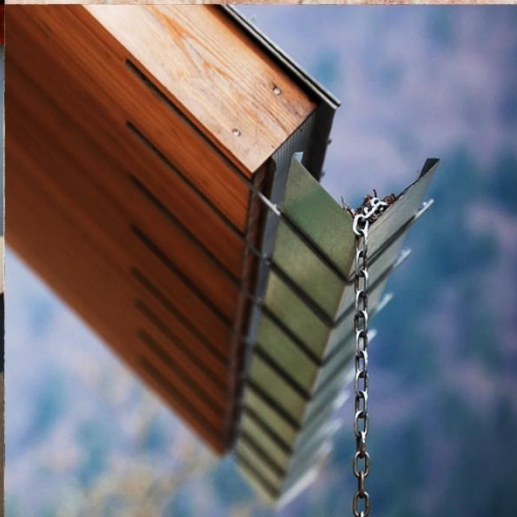
A településrészen már mindenhol díszkerteket látunk, gazdasági funkció nem jellemző. Az ápolt kertek kialakítása tükrözi a modern kertkultúrát, sok esetben látszik a gondos tervezés eredménye.

Mivel az utcák szélesek, így a kerítés előtti sávban is folytatódhat a díszkert jelleg. A közterületen megjelenő dísznövények változatossá teszik a településrészt, bár a „kevesebb néha több” elv mentén kialakított díszkertek kedvezőbbek a település arculata szempontjából. Az előkertekbe maximum 1 méter magasságú növényzet ültetése javasolt. Kerüljük a komor, csak örökzöldekből álló kiültetéseket, mellettük üde színfoltok a lombhullató cserjék, évelők.

JAVASLAT

KISKERTEK

Romonya beépített területéhez keleten kapcsolódnak a zártkertek, amelyek legnagyobb része szőlőként művelt. A tulajdonosok szinte kivétel nélkül pincét is építettek a területre. A valamikori funkció már csak részben jellemzi a térséget. A kertgazdálkodás szerepvesztése, a zártkerti épületek leromlását a belterület közelében a lakó- távolabb rendkívül jó fekvési adottságának köszönhetően hétvégi ház jellegű funkciók megjelenését idézte elő.

Érdekesség, hogy Romonya nem fekszik történelmi borvidéken, a szőlőtermesztéssel és borkészítéssel is csak a hobbikertekben foglalkoznak. Ugyanakkor a Kertészeti Egyetem egy tanulmánya szerint Romonya és a környező dombvidék területe a szőlőtermesztéshez kiválóan alkalmas, fekvése, talaja jó, a termelésbiztonság nagy, ellenben ezt az adottság a mai napig kiaknázatlan a területen.

KISKERTI AJÁNLÁS

Telepítés és magasság

A telepítésre hagyományosan a szabadonálló beépítés a jellemző. Az új épületek elhelyezése során azok telepítésénél törekedni kell a domborzat rétegvonalaival párhuzamosan elnyúló tömegek tagolására, ezzel biztosítva, hogy túlzóan nagy, falszerű egységek ne alakuljanak ki.

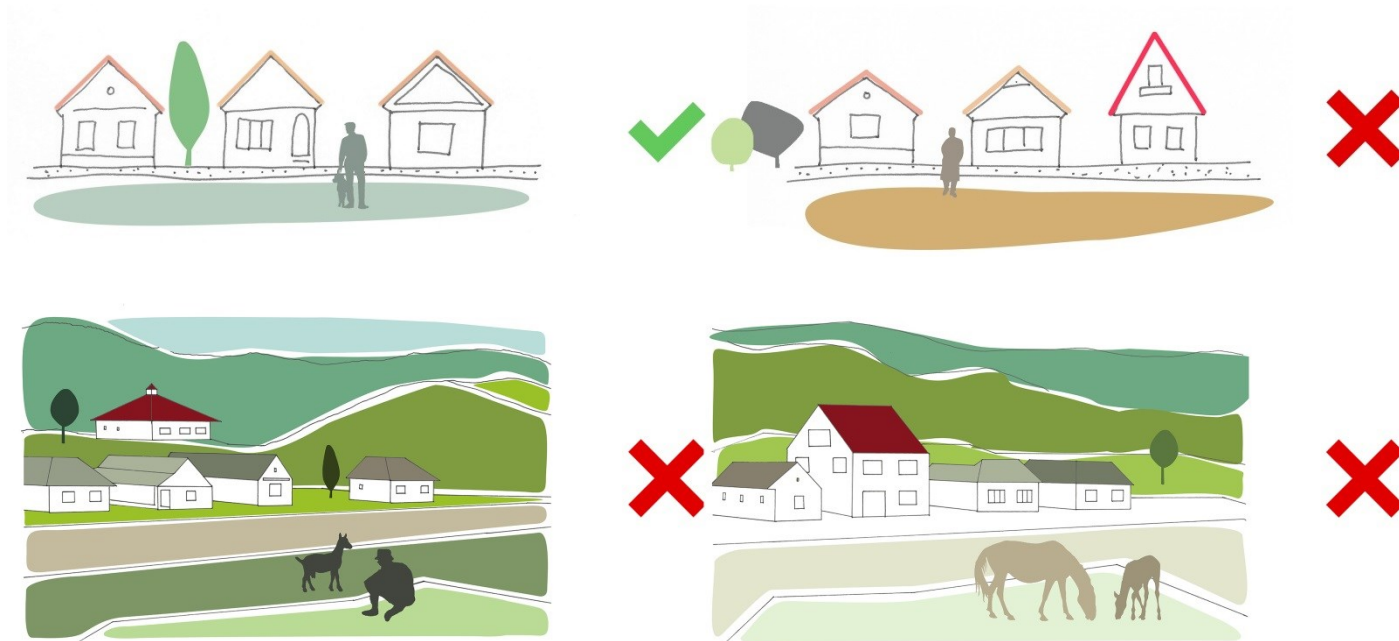
Az épület elhelyezésénél célszerű a tömeg terepre illesztése vagy részleges bevágása, a teljes földbevágás vagy teljes szintkiemelés nem elfogadható.

Tetőhajlás, Tetőforma

Az épületek kialakítása, megjelenése nyeregtetős kialakítással javasolt, lapos tető vagy manzárdtetős tetőforma kerülendő. A tető hajlásszögét, a tetőfedés anyagát, az épület tömegformálását a környezethez illeszkedve kell kialakítani, illetve megválasztani. Törekedni kell a minél egyszerűbb formálásra.

Homlokzatképzés, anyaghasználat, szín

Új épület a hagyomány szerinti formákat, színvilágot követve illeszkedhet a kialakult karakterhez. Fontos a természetes szín és anyaghasználat alkalmazása.

Nem elfogadható a feltűnő, harsány színek használata, a nagy-táblás tetőfedés és a teljes tetőfelületen alkalmazott fémlemez fedés.

JAVASLAT

Kerítések

A zártkertben a kerítés kialakítás nem jellemző, amennyiben mégis kerítés építése tervezett kerüljük a hosszú, tömör kerítésszakaszok a takart drótháló, illetve tömör, támfal(szerű) kerítés alakítást.

A kert intimitásának megőrzése alacsony sövényssorral is biztosítható.

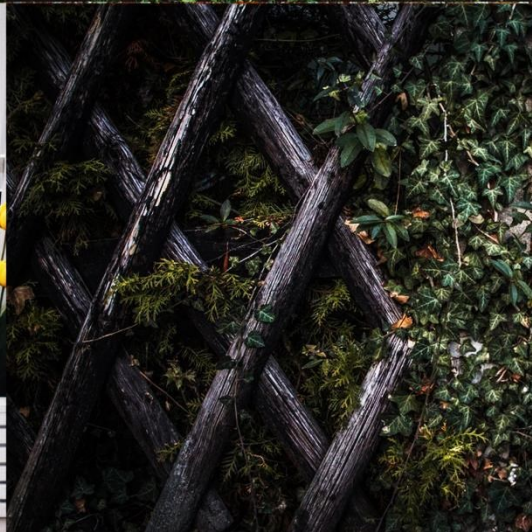
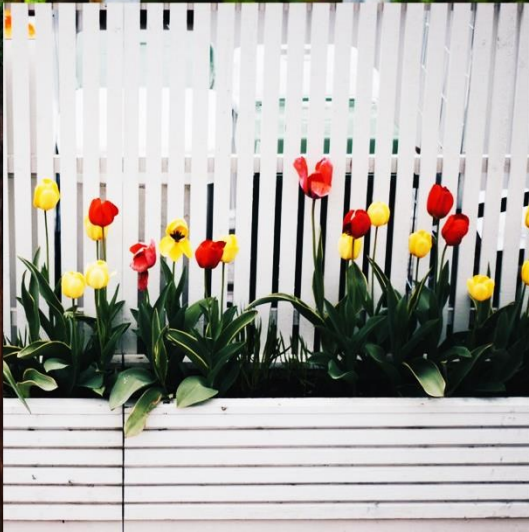
Kertek

A karakter mozaikos tájszerkezete mind ökológiai, mind esztétikai szempontból igen kedvező, ezért annak megőrzése fontos célkitűzés kell, hogy legyen. Ennek érdekében nem javasolt a kialakult parcellák és zártkerti telkek összevonása, valamint a meglévő külterületi fasorok, erdősávok, cserjesávok irtása.

A telkek lehatárolására kedvező megoldás a maximum 1 méter magasságú sövény. Az ennél magasabb, vagy örökzöld sövények telepítése kerülendő. Dísnövények telepítésére az épületek közvetlen környezete javasolt, a telkek többi részén az őshonos növényzetet javasolt alkalmazni a táj jellegének megőrzése miatt. Színes lombú egyedek, vagy alakilag különleges fajok tömeges alkalmazása kerülendő a külterületen.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET KARAKTER

Romonya külterületének terület-felhasználásában a szántóföldi termelés a domináns, a keleti doboldalon nagy kiterjedésű szántókat találunk. A Vasas-Belvárdi vízfolyás és az Ellendi-patak mentét jelentősebb gyepterület kíséri, az egykori legelők helyén bokrosodás útján kialakult értéktelenebb erdőterület található.

A természeti és tájvédelemmel érintett területeken hírközlési és egyéb torony jelegű építmény illetve felszín feletti tartóoszlopokon vezetett elektromos hálózat elhelyezése nem javasolt.

A beépítésre nem szánt jelleg megtartása érdekében az építési beavatkozások során a tájba illesztés, a tájkarakter megóvása az elsődleges szempont a tájképvédelemmel nem rendelkező területeken is.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETI AJÁNLÁS

Telepítés

A kedvező látvány érdekében a külterületen, különös tekintettel a tájképvédelmi övezetben bármiféle építmény elhelyezését javasolt tájképvédelmi szempontból is megvizsgálni. 6 méternél magasabb építmény elhelyezése kerülendő. A szántóföldi mezőgazdasági táj jellegét javasolt változatosabbá tenni őshonos fajokból álló erdősávokkal, tájfasítással.

Az ökológiai hálózat területén elsődleges cél a jelenlegi állapot megóvása. Ezen területek kezelésénél a nemzeti park előírásait kell követni legeltetés, irtás, vegyszerek használata tekintetében. Nem javasolt semmiféle művi beavatkozás, a védett területeken beépítés nem megengedhető. A vízfelületek mentén az esetleges vízépitési munkálatok során a természetkímélő megoldásokat kell előnyben részesíteni, a természetközeli állapot megőrzése érdekében feltöltéseket, mederburkolást meg kell akadályozni.

Magasság

A területen a horizontális épületkialakítás javasolt a többszintes illetve túl magas házak elhelyezése nem támogatott.

Beépített terület esetén növényzettel határolt különálló – nem egybefüggő – épülettömegek alkalmazása javasolt.

Tetőhajlás, Tetőforma

Az épületek kialakítása, megjelenése alacsony hajlású nyereg- illetve fél nyeregretetős kialakítással javasolt, lapos tető vagy manzárdtetős tetőforma kerülendő. A tetőhajlásszög igazodhat a szerkezeti tartóváz adottságaihoz, de 45 foknál meredekebb nem ajánlott.

Homlokzatképzés, anyaghasználat, szín

A mezőgazdasági majorok épületei a hagyomány szerinti formákat, színvilágot követve illeszkedhetnek a külterületi tájba. Fontos a természetes szín és anyaghasználat alkalmazása. A homlokzatképzésnél a kerámiaburkolat, drótüveg, műanyag hullámlemez, műpala alkalmazása kerülendő.

Nem elfogadható a feltűnő, kirívó színek használata, valamint a rikító színű fémlemez fedés illetve burkolat.

Kerítések, térfalak

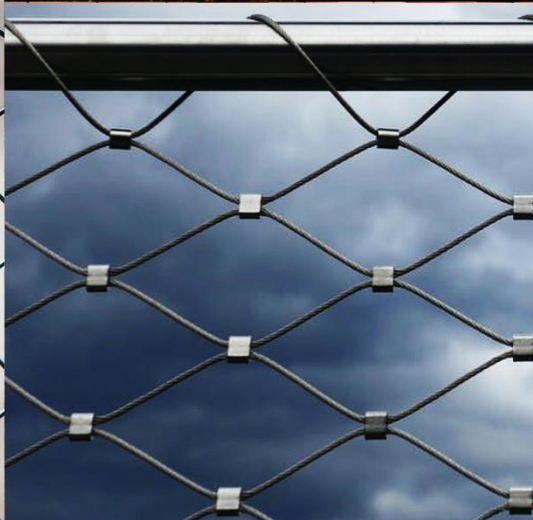
Amennyiben szükséges az egyes földrészleteket elhatárolni huzallal erősített élősövénnel, illetve maximum 1,50 m magasságú fa vagy drótfonatú kerítéssel ajánlott.

JAVASLAT

UTCÁK, PARKOK, KÖZTEREK

Közterületek, zöldfelületek településképi útmutatója

Egy település közösségi életének hálózatát és színterét a központi helyek, az utcák és terek, a különböző intézménycentrumok, valamint a települési zöldterület elemei alkotják.

A települések, városok fontos részét képezik a zöldterületek – a közkertek, fásított sétányok és terek, parkok, játszóterek.

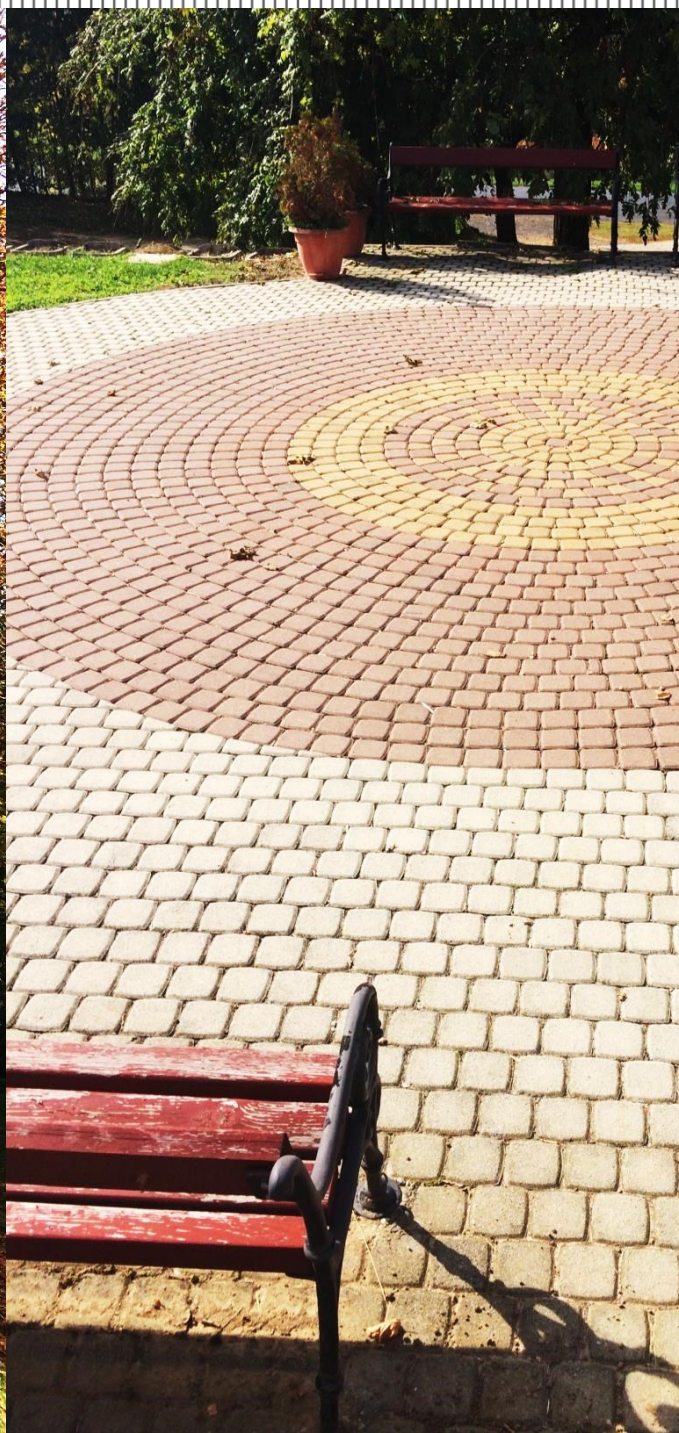
Romonyán a változó utcaszélesség és terepviszonyok miatt az utcai zöldterületek szélessége is igen változó. A kialakult zöld sáv mindenhol rendezett képet mutat, növényesítése azonban eltérő. A gyepes felületek mellett az utcakép szempontjából kedvezőbbek az alacsony cserjefoltok, vagy sövények.

Ezek esztétikai szerepük mellett a vízerózió megfékezésében is szerepet tudnak vállalni, ami közvetetten szintén az utcakép javítását eredményezi. Javasolt színes lombú lombhullatók és virágzó növények alkalmazása is a változatos összképhez.

Az utcafásítás szintén fontos karakterformáló tényező, ezért javasolt megvizsgálni, hogy mely szakaszokon van lehetőség telepítésre. A település központi részén néhány idős fa is található, ezek megőrzése fontos feladat.

A templom melletti téren javasolt a településközponti jelleget kihangsúlyozó, dekoratív zöldfelület kialakítása a meglévő növényállomány kiegészítésével. Itt a nagy díszítő értékkel rendelkező cserjefoltok és nagyvonalú egynyári kiültetések fontos szerepet kaphatnának.

A temető kialakítása, rendezettsége is szerepet játszik egy település arculatának kialakulásában. Romonyán a temető előtti parkoló és annak növényzete a harmonikus kialakításnak köszönhetően jelentősen hozzájárul a kedvező utcaképhez. A szépen karbantartott, jó arányokkal kiültetésre kerülő növényzet követendő példa a település egyéb pontjain is.

A sportpálya és a játszótér szépen karbantartott területek. Átmenetet képeznek a lakóterület és a szomszédos erdőszáv jellege között.

Az új beépítésű területen fontos tervezési feladat a területre kidolgozott egységes fásítási koncepció. Átgondolt fafaj választással és telepítési struktúrával a teljes új rész karaktere megalapozható. A későbbiekben a növekvő lombkoronák mind esztétikai, mind ökológiai szerepük révén fontos alkotóelemei lehetnek a településrésznek.

JAVASLAT

REKLÁMFELÜLETEK, HIRDETŐTÁBLÁK

A hirdető táblák, reklámok mindennapi életünk részei. Egy kistérségen ez az önkormányzati információs és útbaigazító táblák illetve az intézmények és boltok tájékoztató feliratait, a helyi vállalkozások cégfeliratait a legjellemzőbbek.

Az információ közlését kreatív módon, a környezethez jobban illeszkedve is megtehetjük.

A település központi részén a reklámhordozók kihelyezésekor törekedjünk arra, hogy az alkalmazkodjon az épület jellemzőihez, anyaghasználatához, színeihez.

A település egyéb területein csak a szabályozás szerinti reklámhordozó helyezhető el, itt szintén elengedhetetlen a megfelelő anyaghasználat.

Romonyán könnyen tájékozódhat a kihelyezett információs, útbaigazító táblák segítségével, melyen nem csak a fontosabb helyek, de az utcák is fel vannak tüntetve.

Az információs táblák és utcabútorok tekintetében is fontos az egységes megjelenés. Az azonos jellegű tájékoztató táblák, település más-más pontján fel bukkannak, de azonos közterületi elemek a település arculatának pozitív megjelenését eredményezi.

Cég illetve homlokzati reklámfelirat esetében előnyben részesítendő az épületen betűgrafikaként megjelenő feliratok. A háromdimenziós, jól megválasztott igényes betűtípus a homlokzat építészeti elemeihez, tagozataihoz harmonikusabban illeszthető, mint a táblákra sűrített reklámfeliratok.

Az épülethomlokzaton konkrét termék megjelenítése nem ajánlott. A homlokzaton és a hozzá kapcsolódó felületeken a termék- és ételfotók elhelyezése kerülendő.

JAVASLAT

IMPRESSZUM

ROMONYA KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT TAK „50/2017. (XII.29.) sz. határozattal elfogadva”

postai címe 7743 Romonya, Béke u. 51.
telefon +36 72 473-390

POLGÁRMESTER Herman József

FŐÉPÍTÉSZ Baracsi Viktória DLA

SZERKESZTETTE Haffner Mérnöki Iroda
Horváth Magdolna DLA és Turi Tamás
haffner.mernoki@gmail.com

SZÖVEG Baracsi Viktória DLA, Bognárné Tóth Réka

FOTÓ Baracsi Viktória DLA, Kordé János Márk

LÉGIFOTÓ Horváth Márton

GRAFIKAI TERVEZÉS Haffner Mérnöki Iroda
Horváth Magdolna DLA és Turi Tamás
haffner.mernoki@gmail.com

FORRÁS berkesd.hu
mapire.eu
epitoanyagkereskedes.hu
bramac.hu
cserepem.hu
pinterest.com

Pécs, 2017

